בית משפט השלום ברמלה

ת"א 49123-03-17 פלוני נ' אהרון יוסף ובניו- תעשיות זיווד בע"מ

בפני כבוד השופט דב גוטליב

תובע **פלוני**
ע"י ב"כ עוה"ד יצחק דדון ואח'

נגד

נתבעת **אהרון יוסף ובניו - תעשיות זיווד בע"מ**
ע"י ב"כ עוה"ד עמיחי טרוזמן ואח'

פסק דין

לפניי תובענה לפיצוים עבור נזקי גוף אשר נגרמו לתובע, לטענתו, במהלך עבודתו אצל הנתבעת. בין הצדדים קיימת מחלוקת בשאלת החבות והנזק.

רקע בתמצית:

1. התובע, יליד 27/05/1989 ובמועדים הרלוונטיים לתביעה עבד אצל הנתבעת בפירוק והרכבה של סוללות כיפות ברזל. על פי הנטען, ביום 06/04/2015 התובע קיבל הוראה לסדר את המחסן יחד עם עובד נוסף; במחסן היו חלקי מתכות שאופסנו בקרטונים ישנים, ללא סדר וללא תחזוקה ראויה. חלק מהקרטונים היו מונחים על מדפים וחלק על הרצפה; בחלוף מספר שעות עבודה, הרים התובע קרטון, תחתית הקרטון נקרעה ותכולתו נפלה, התובע ניסה להתחמק מתכולת הקרטון אך לא הצליח לתמרן מחמת הצפיפות במחסן, סובב את הברך ימין ונחבל (להלן: התאונה").
2. לאחר התאונה פנה התובע לטיפול בבית החולים ע"ש קפלן, ובהמשך נדרש לעבור ניתוח בברך ימין.
3. התובע מייחס לנתבעת רשלנות, בין היתר, בכך שלא דאגה לתחזק את המחסן באופן ראוי ומתאים; חשפה את התובע לסיכון ולפציעה; לא הנהיגה שיטת עבודה בטוחה; לא הקפידה על בטיחות העובדים במהלך העבודה; לא פיקחה על עבודת התובע ולא הדריכה אותו ביחס לסיכונים בעבודה בתנאים הרלוונטיים במחסן.
4. בתמיכה לתביעתו הגיש התובע חוות דעת מומחה בתחום האורתופדיה ולפיה בעקבות התאונה נותרה לו נכות צמיתה בשיעור 10% בגין הפגיעה בברך ימין.
5. הנתבעת הכחישה בכתב ההגנה את טענות התובע ביחס לנסיבות קרות התאונה, ציינה שגרסת התובע מגמתית ונועדה "ליצור אחריות יש מאין". לחילופין נטען, כי ככל שאכן ארעה תאונה,

היא ארעה בשל רשלנותו הבלעדית של התובע. מטעם הנתבעת הוגשה חוות דעת מומחה בתחום האורתופדיה ולפיה בעקבות התאונה נותרה לתובע נכות בשיעור 5%, בגין הפגיעה בברך ימין.

6. בעקבות הפער בין חוות דעת הצדדים, מונה מומחה מטעם בית משפט בתחום האורתופדיה ובהתאם לחוות דעתו, נותרה לתובע נכות בברך ימין בעקבות התאונה, בשיעור 10%.

7. בדיון הוכחות מיום 17/09/2020 העידו בפרשת התביעה, התובע, מר לאון רוטנברג (העובד שנכח במועד התאונה עם התובע במחסן – להלן: לאון). מטעם הנתבעת, הוזמן ונחקר המומחה מטעם בית משפט. בדיון הוכחות נוסף שהתקיים ביום 09/11/2020 העיד מר אבי ברששת, מנהל הנתבעת במועד התאונה (להלן: מנהל הנתבעת).

8. מסיכומי הצדדים, עולה שהצדדים חלוקים בנוגע לנסיבות קרות התאונה, קיומה של רשלנות, ושיעור הנזק. בשים לב לגדר המחלוקת, יש לדון תחילה בנסיבות התאונה.

<u>נסיבות קרות התאונה:</u>

9. כפי שיפורט להלן, התובע נפגע כאשר עבד במחסן יחד עם לאון. לאחר התאונה הגיעו התובע ולאון למנהל הנתבעת ומסרו דיווח על התאונה. אקדים ואציין כי לאון, שעדיין עובד אצל הנתבעת, חשש להעיד בהליך, והעיד בתיק רק לאחר שהוזמן בצו בית המשפט (עמ' 15 ש' 26-24 לפרוטוקול הדיון מיום 17/09/20: "**אין לי מה לחפש פה, להתערב בין הצדדים. זה לא מעניין אותי הדברים האלה. אני גם עובד במפעל, הפרנסה שלי יותר חשובה ממך, מכל אחד פה בחדר הזה, אוקיי? זהו**. ובהמשך בעמ' 17 ש' 21-18: "**כן הוא סיפר לי ואמרתי לו חד וחלק, אני לא רוצה להגיע. אני לא רוצה להגיע כי אני לא רוצה לאבד את הפרנסה שלי חס וחלילה אם יקרה משהו, דבר כזה. וזהו, הוא לא רצה לערב אותי בזה**". ר' גם עמ' 20 ש' 4-2 לפרוטוקול הדיון). כפי שייראה להלן, הגם שלאון העיד כי לא ראה את מהלך הפגיעה, עדותו מחזקת את גרסת התובע, הן ביחס לפגיעה במהלך העבודה במחסן, והן ביחס לאופי העבודה במחסן ואף ביחס למצבו של המחסן, בעת הרלוונטית.

10. התרשמתי שהעדויות שמסרו התובע וליאון מהימנות והגיוניות והן משתלבות עם התיעוד הרפואי וטופס בל/250 אותו אישרה הנתבעת בזמן אמת. הנתבעת מפנה לסתירות שונות בעדות התובע אל מול הגרסאות המופיעות במסמכים שהוגשו למוסד לביטוח לאומי ואולם התרשמתי שמדובר בתיאור תמציתי של נסיבות התאונה ובכל מקרה לא התרשמתי שקיימות סתירות הפוגעות בגרעין הגרסה שמסר התובע באופן עקבי החל מיום התאונה.

11. בתצהירו תיאר התובע את נסיבות התרחשות התאונה כך:

"עבדתי בחברת אהרון יוסף ובניו במחלקת הרכבות "בכיפת ברזל".

מדובר בעבודה פיזית בה אני וצוות של 4 אנשים עבדנו בהרכבת המערכת.

בתאריך 6/4/15 הגעתי לעוד יום עבודה במפעל אשר נמצא בגן יבנה, מנהל המפעל מר אבי ברששת פנה אליי ואמר שצריך לפנות את המחסן.

אני רוצה לציין שהעבודה אותה ביצעתי במהלך כל השנים היה בהרכבת מערכת כיפת ברזל ואין לי שום ניסיון בפינוי מחסנים.

מכיוון שהיינו לקראת סיום פרויקט ולא הייתה עבודה במחלקת הרכבות אז נשלחתי לפנות את המחסן.

מדובר במחסן, אשר שנים רבות לא תוחזק ברמה נאותה והיו בו חלקי ברזל ישנים, עודפים מפרויקטים ישנים, סוגי ברגים, ארגזים וקרטונים, חלק מהציוד היה מונח על הרצפה וחלק על מדפים.

המחסן היה עמוס ומבולגן, כל מי שפינה פסולת הניח אותה במחסן בלי סדר ובלי מחשבה.

חלק מהקרטונים שהיו במחסן היו ישנים והכילו גרוטאות ברזל, ברגים ועוד. צורת האריזה הייתה גרועה מכיוון שדחפו בקרטונים משקל לא סביר של חלקי מתכת.

חלק מהקרטונים היו במצב גרוע, שכן חלק מהקרטונים התחתית שלהם הייתה רקובה, קרועה ורטובה.

במהלך פינוי המחסן, ניגשתי למשטח מעץ שהיו עליו קרטונים ובתוכם חלקי ברזל, הקרטון שהרמתי היה ישן ורקוב. הרמתי את הקרטון וכאשר הרמתי אותו, עקב המשקל הכבד ועקב העובדה שהקרטון היה ישן ורקוב, נקרע הקרטון בתחתית והתכולה נפלה על כף רגלי, אני ניסיתי להתחמק מהפגיעה של תכולת הקרטון וסובבתי את ברך ימין והרגשתי כאב עז בברך" (סעיפים ב 1-10 בתצהיר התובע).

12. התובע נחקר ארוכות על ידי ב"כ הנתבעת וחזר על גרסתו באופן עקבי והגיוני. התובע נשאל על עבודתו במחסן, והשיב: "...**ושם במחסן היינו צריכים להתחיל לעשות סדר. היו מלא משטחים על הרצפה עם קרטונים, לצמצם קרטונים. כל אחד, אתה יודע, אנחנו ילדים גדולים. כל אחד עובד בפינה שלו, מסדר מה שנראה לו**" (עמ' 52 ש' 21-24 לפרוטוקול מיום 17/09/20). התובע נשאל האם לאון ראה את התאונה, והשיב: "**ברגע שנפל עליי הקרטון הוא תוך שנייה הגיע אליי והוא עזר לי לקום. הוא מבחינתי היה איתי שם**"(שם, עמ' 52 ש' 1-2) ובהמשך הסביר, שהוא לא חושב שלאון ראה את השנייה בה נפגע (שם, עמ' 52 ש' 4). התובע נשאל אם היו עוד קרטונים שהיו קרועים במחסן, והשיב שכן (שם, עמ' 53 ש' 18-27). התובע נשאל כיצד לא הבחין שהקרטון קרוע טרם הרים אותו, והשיב: "**כי אתה יודע, קרטון שקרוע זה לא משהו סימטרי. הוא יכול להיות רקוב מלמטה, מה שאני לא רואה, והוא יכול להיות מהצד ואז אני יותר ערני לזה**" (שם עמ' 54 ש' 1-5).

התובע נשאל האם התריע בפני המנהל שהקרטונים קרועים, והשיב שהמנהל היה שם וראה את הכל (שם, עמ' 54 ש' 21-23) והוסיף שלא דיבר עם מנהל הנתבעת ספציפית על הקרטונים אך כן על "**כל הבלאגן במחסן שאי אפשר לעבוד בצורה כזאת והוא ידע על כך**" (שם, עמ' 54 ש' 31-32). לדברי התובע, מנהל הנתבעת אמר להם בתגובה "**תעבדו**" (שם, עמ' 55 ש' 1). התובע הסביר כי

כשהרים את הקרטון הוא נשפך עליו וכשניסה להתחמק אחורה לא היה לו מקום, כי היה מאחוריו משטח "**הכל היה שם בלגן. לא היה לאן לזוז**" (שם, עמ' 56 ש' 7) ואז הוא סובב את הברך (שם, עמ' 56-55 לפרוטוקול). לשאלת ב"כ הנתבעת, השיב התובע שבעת התאונה הוא הרים לבד את הקרטון ולא יחד עם לאון (שם, עמ' 59 ש' 22).

13. לאון, כמפורט לעיל, נאלץ להעיד בתיק בעל כורחו. עם זאת, התרשמתי שעדותו מחזקת באופן משמעותי את גרסת התובע ביחס לנסיבות התרחשות התאונה, לרבות ביחס לאי הסדר והצפיפות במחסן.

14. אין חולק כי לאון עבד עם התובע במועד התאונה במחסן וכי קיימת בינו ובין התובע היכרות על רקע העבודה. לאון מסר בעדותו שהוא והתובע עבדו אצל הנתבעת "..**בהרכבת כל מיני הרכבות, קצת סודיות אי אפשר לספר הכל**" (עמ' 8 ש' 25-24 לפרוטוקול הדיון מיום 17/09/2020), אך במועד הרלוונטי הם נדרשו לסדר את המחסן, בהתאם להוראת המנהל (שם, עמ' 9 ש' 10-9).

15. אשר לאופי העבודה אותה נדרשו לאון והתובע לבצע במחסן, העיד לאון:
"...**העברנו קרטונים אחד לשני במדף...**" (שם, עמ' 9 ש' 6), "**יש מחסן, משטחים, קרטונים על מדפים, לוקחים קרטונים. או שלוקחים מהמשטחים למדפים או מהמדפים למשטחים. אתה יודע לפי הצורך. מעבירים אחד לשני. או שאחד שם פה אחד שם**" (שם, עמ' 11 ש' 7-5).

16. ביחס לנסיבות הפציעה, העיד לאון כי לא ראה ממה נפגע התובע במהלך העבודה במחסן (שם, עמ' 10 ש' 19-18 ועמ' 11 ש' 1). עם זאת, לאון העיד כי לאחר מספר שעות עבודה עם התובע במחסן, הוא שמע רעש וראה שהתובע נפל. התובע סיפר לו שקיבל מכה ברגל, והוא (לאון) "סחב" את התובע למנהל הנתבעת (שם, עמ' 12 ש' 15-6): "...**העברנו קרטונים... פתאום ראיתי אותו על הרצפה. עזרתי לו לקום, לקחתי אותו למנהל המפעל, סך הכל סוג של סחבתי אותו וזהו..**" (שם, עמ' 9 ש' 8-6, עמ' 10 ש' 14-13). העד לאון נשאל מה קרה לתובע, האם התובע נתקל במשהו שגרם לו ליפול על הרצפה, והשיב: "**כן קרה משהו כזה**" (שם, עמ' 13 ש' 22-20) ובהמשך: "**לא זוכר, הייתה היתקלות, שמעתי רעש. היתקלות או משהו, לא יודע מה... משהו קרה שהוא נפל**" (שם, עמ' 13 ש' 28-26). לאון נשאל מדוע העיד שהתובע נתקל אם מסר קודם לכן שלא ראה ממה נפגע התובע, והשיב: "**כי זה היה רעש. הוא, הבן אדם נפל. הוא עמד, הנה ככה כמוך פחות או יותר...היה רעש, הוא נפל. זה הכל לא יודע ממה.**" (עמ' 13 ש' 33-32 לפרוטוקול).
לאון נשאל, האם שאל את התובע מה קרה לו והשיב: "**שאלתי אותו מה קרה, הוא אמר לי קיבלתי מכה ברגל**" (שם, עמ' 18 ש' 33-32). במענה לשאלת ב"כ הנתבעת האם שאל את התובע ממה הוא קיבל מכה ברגל, השיב: "**שאלתי אותו. הוא אמר לי מהמשטח הוא** (צ"ל – "או"- הערה שלי, ד.ג) **מהקרטון משהו. לא יודע, קרטון או משטח משהו... או שהקרטון נפל או שהמשטח. משהו כזה. ..אני לא יודע.. אני לא זוכר אחי. באמת לא זוכר. אני אומר לך בערך מה שהיה. זהו. זה מה שהיה**" (שם, עמ' 19 ש' 1 -14).

17. עדותו של לאון הייתה קצרה ותמציתית. ניכר היה שהעד נזהר שלא לסבך בעדותו את הנתבעת. התרשמתי שיש בעדות זו כדי לחזק את גרסת התובע ולפיה הוא נחבל לאחר מספר שעות עבודה

במחסן. לאון התרשם שהתובע קיבל מכה במהלך העבודה כיוון ששמע **רעש** וראה את התובע **נופל**, התובע מסר לו בזמן אמת כי נפגע ברגל והוא (לאון) נאלץ לסחוב את התובע למנהל הנתבעת. "הרעש" ששמע לאון מתיישב עם גרסת התובע ולפיה כאשר הרים קרטון, הקרטון נקרע ותכולתו (חלקי מתכות) נפלה.

18. הנתבעת טוענת שהתובע מסר מספר גרסאות ביחס לנסיבות קרות התאונה, כך שאין לתת בו אמון. בעניין זה מפנה לגרסה המופיעה בטופס ב"ל 250/ (ת/6) שנרשמה ביום התאונה. במסמך זה נרשם: "**לדברי העובד בזמן שהרים קרטון הוא נפל על הרגל (וסובב ברך ימין) ולא הצליח להימנע מהפגיעה. לטענת העובד ברך ימין הסתובבה כתוצאה מהנפילה על הרגל**". בעניין זה, מפנה הנתבעת לתשובת התובע בחקירתו, שם מסר כי אינו זוכר שהקרטון נפל לו על הרגל (עמ' 63 ש' 7-6). הנתבעת מפנה גם לטופס בל/211 שהוגש בשלב מאוחר יותר למוסד לביטוח לאומי ושם מופיעה הגרסה הבאה: "**הרמתי עם עמית לעבודה קרטון מאוד כבד, הקרטון נפל לי על הרגל (הייתי עם נעלי עבודה) ובניסיון להתחמק ממנו סובבתי את ברך ימין**".
להשלמת התמונה יצוין כי ביחס לטופס ב"ל 211/ התעוררה מחלוקת בין הצדדים, האם המסמך הנ"ל הוגש כדין לבית המשפט אם לאו. כפי שיפורט מיד, נוכח המסקנה אליה הגעתי ביחס למסמך הנ"ל, איני רואה עוד צורך להכריע בטענות אלה.
עיינתי בטענות הצדדים הנוגעות לגרסאות המופיעות בטפסים שהוגשו למוסד לביטוח לאומי ולא מצאתי שיש בהן כדי לפגוע בגרסת התובע וזאת מהטעמים שיפורטו להלן: **ראשית**, לא הוכח מי רשם את הגרסאות המופיעות במסמכים הנ"ל. התובע כלל לא נחקר בעניין זה וממילא לא ניתנה לו הזדמנות להסביר את השוני הנטען בגרסאות (שלטעמי הוא אף אינו משמעותי). **שנית**, ניתן לראות בגרסאות הנ"ל תיאור תמציתי של נסיבות התאונה, כך שהתאונה ארעה בעת שהתובע עבד עם עובד נוסף במחסן, הרים קרטון שנפל ובניסיון להתחמק מהפגיעה, הוא סובב את ברך ימין. **שלישית**, התובע העיד באופן ברור שהוא לא זוכר אם הקרטון נפל לו על הרגל אם לאו. בכל מקרה, גם בגרסה המופיעה בטפסים הנ"ל ברור שהפגיעה לא נגרמה כתוצאה מפגיעת הקרטון, אלא בניסיון להתחמק מפגיעה זו.

19. באורח דומה מפנה הנתבעת גם לרישום בבית החולים ("**לדבריו מספר שעות טרם קבלתו סובב את ברך ימין**") וכן לגרסה המופיעה בחוות דעת מומחה התובע ("**תוך כדי עבודתו "סובב" את ברך ימין**") וטוענת שאין בגרסאות אלה כל אזכור לקרטון או לנפילת קרטון. לא סביר בעיני לדרוש ממי שמגיע לבית החולים וסובל מכאבים לפרט את כל מהלך הפגיעה לפרט פרטים. התובע מסר בבית החולים שנפגע עת סובב את הברך ואין ברישום זה כדי לפגוע בגרסתו. לא מצאתי קושי גם בגרסה שנרשמה בחוות דעת מומחה התובע, הגם שסביר שלא התובע רשם את חוות הדעת.

20. מטעם הנתבעת הוגש תצהירו של מנהל הנתבעת במועד הרלוונטי לתביעה. בתצהירו של המנהל נטען (בתמצית): לפי מיטב ידיעת המנהל, התובע נפגע במהלך משחק כדורגל וכלל לא במועד העבודה במפעל והוא (התובע) הגיע למפעל לאחר שנפצע בתאונה; התובע מנסה לייחס את הפגיעה שארעה לו בכדורגל לעבודתו במפעל; יום אחד, הגיע התובע למשרד וטען כי סובב את הרגל אך

טען בפניי המצהיר שזה כתוצאה מפגיעה קודמת; למיטב ידיעתו, אף אחד לא ראה כלל את התאונה; אישר לתובע ללכת הביתה אך התובע לא חזר לעבודה כשנה שלמה; בניגוד לטענת התובע, המחסן היה מסודר באופן יחסי ולא מבולגן והייתה גישה ומעבר לכל מקום; מארזי הקרטונים היו רגילים ולרשות התובע היה מלגזן או עגלת שינוע; התובע הכיר את המחסן; לאחר זמן רב התקשר אליו התובע וניסה "להזכיר" לו את התאונה וביקש שאגבה אותו אך המצהיר סירב; בהתאם לנהלים, הנתבעת חותמת על טפסי הביטוח לאומי לצורך קבלת טיפול רפואי אך אין בכך כדי לאשר את נסיבות התאונה.

21. בחקירתו הנגדית אישר מנהל המפעל שהתפקיד של התובע היה **להרכיב את כיפת ברזל**, וכשאין עבודה "**אנחנו מייעדים את העובדים לתפקידים אחרים ואין בעיה**" (עמ' 10 ש' 3-1 לפרוטוקול הדיון מיום 09/11/2020). המנהל נשאל האם הוא שלח את התובע לעבוד במחסן באותו היום והשיב: "**אני לא אומר מה לעשות, אני לא מנהל מחסן לוגיסטיקה, אני מנהל המפעל... אחד המנהלים שלח אותו, נדמה לי אמיר או לא יודע מי זה היה**" (שם, עמ' 9 ש' 4-2). כאשר עומת המנהל עם טענתם של התובע ולאון כי הוא (המנהל) הורה להם לעבוד במחסן, השיב: " **אז יכול להיות שאני שלחתי אותם, אם אני, כן, שלחתי אותם, אולי אני**" (שם, עמ' 9 ש' 9) ומיד בהמשך השיב: "**אני שלחתי את ליאון, כן, הוא הלך אתו ביחד**" (שם עמ' 9 ש' 18).

בחקירתו הנגדית התברר כי בניגוד לנטען בתצהיר המנהל, הוא אינו שולל שהתובע נפגע במהלך התאונה במחסן ולא במהלך משחק כדורגל: " **תראה אני אומר על סמך מה שרצה השמועה במפעל, לא אני, יכול להיות שהוא נפצע במפעל... יכול להיות שהוא נפצע במפעל, אני לא ראיתי, אני לא יכול להגיד. אני אומר רק שהאווירה הייתה שהוא נפצע בכדורגל הוא רוצה להפיל את זה על המפעל, אני לא חושב .. אני לא חושב, אתה יודע, אני לא ראיתי כלום, אז לא יכול להגיד שהוא נפצע במפעל או נפצע בכדורגל... לא התכוונתי חד משמעתית שהוא נפצע בכדורגל והוא רוצה להפיל, לא אמרתי את זה חד משמעית**" (שם, עמ' 11 ש' 23). ובמקום אחר בעדותו מסר: "**לא אמרתי חד משמעית לא נכון, אני פעם אחת אמרתי לך לא נכון אתה נפצעת בכדורגל, בחיים לא אמרתי לו את זה** (שם, עמ' 13 ש' 33-32).

אשר לטענת המנהל בתצהירו (סעיף 6) ולפיה התובע סיפר לו שהוא נפגע בפציעה קודמת, התברר בחקירת המנהל כי המנהל התכוון לתאונה מושא התביעה (עמ' 14 ש' 33-1 ועמ' 15 ש' 18-1) כך שהתובע לא סיפר לו על אירוע במהלכו נפצע עובר לתאונה.

22. המנהל אישר בחקירתו שהוא זוכר את יום התאונה הנטענת והעיד כי באותו היום הוא ישב במשרד, התובע ולאון הגיעו אליו יחד, והתובע סיפר לו כיצד אירעה התאונה: "**הוא אמר כאילו נפלתי על משטח או משהו, לא יודע, זה מה שהוא אמר... אז אמרתי להם למה, איך נפלתם פה ושם, ירדתי למטה הסתכלתי, באמת ראיתי משטח שהוא בצורה אלכסונית... ולא ראיתי איפה שהוא טען שהרגל הייתה ככה ונפל ככה וזהו. אמרתי להם בואו נעלה למעלה, נביא טפסים נמלא וזהו**". (שם, עמ' 15 ש' 26-18)

23. אשר למצב המחסן במועד התאונה (הטענה לאי סדר וצפיפות), לאון אישר בחקירתו את גרסת התובע ומסר: "**היו מלא קרטונים על הרצפה, בצד, היו מלא קרטונים. המון קרטונים**" (עמ' 11 ש' 29 לפרוטוקול מיום 17/09/2020) ומסר בנוסף ביחס לאפשרות להכניס למחסן מלגזה: "**לא. אבל שם לא תמיד אפשר להכניס**" (שם, עמד 13 ש' 13).
מנהל הנתבעת אישר את גרסת התובע ולפיה, עובר לתאונה רכשה הנתבעת מפעל שפשט את הרגל וחלק מהציוד הועבר על גבי 18 משאיות לנתבעת. לדבריו, היה צורך לסדר את המחסן והציוד שהתקבל (עמ' 18 ש' 33-29 לפרוטוקול הדיון מיום 09/11/2020). בעדותו, מסר מנהל הנתבעת ביחס למחסן את המידע הבא:
"**...המחסן כל הזמן נע, זה לא מחסן של ארכיון, שהוא קבוע מסודר והכל יפה, יש לנו את הנהלים שלנו, את הסדר שלנו, פס הייצור והכל וכך אנחנו עובדים אין מה לעשות. זו העבודה, העבודה היא מסודרת, עם כל הבלגן שאני אומר לך כרגע, אבל היא מסודרת**" (שם, עמ' 19 ש' 18-21). ובמקום אחר העיד: "**אמרו לי תאונה, ירדתי למטה, ראיתי את כל הבלגן שלהם, עלינו למעלה, מלאנו טפסים...**" (שם, עמ' 17 ש' 14-13).

24. לקראת תום עדותו של מנהל הנתבעת התברר באופן מפתיע כי מנהל הנתבעת סבור שהתאונה אירעה בנסיבות אחרות, שלא בא זכרן בתצהירו של העד או בטופס בל/250 עליו חתומה הנתבעת ואף לא בעדות שמסר לאון. מנהל הנתבעת מסר בעניין זה: "... **הם ניסו להוריד את המשטח מלמעלה, עוד ניסו להוריד אותו לבד, זה מה שקרה להם, זו התוצאה. אם היו מכניסים מלגזה והיו מורידים את זה, יש לנו מלגזה ידנית אוטומטית כזו שמורידה, הם ניסו שניהם להרים מפה ופה, וכנראה זה נפל ועשה את הבלגן, אני כמעט בטוח במיליון אחוז, אבל משהו שלא ראיתי, משהו שאני משער בראש שלי**" (עמ' 19 ש' 31-26 לפרוטוקול מיום 09/11/2020). עדות זו אינה הגיונית, סותרת את תצהירו של המנהל ומבהירה שלא ניתן לתת בעדותו אמון.

25. מנגד, גרסת התובע מהימנה ועקבית. התרשמתי שהתובע מספר את הדברים כהווייתם וללא הגזמות. גרסתו נתמכת במסמכים הרפואיים בזמן אמת, בטופס בל/ 250 (שנרשם ביום האירוע), בעדות שמסר ליאון ואף בעדות המנהל (בשונה מתצהירו), שדווח על התאונה מיד לאחר התרחשותה, ירד עם לאון והתובע למחסן וראה ממצאים שהתיישבו עם תיאור התובע את התאונה: "...**ירדתי למטה הסתכלתי, באמת ראיתי משטח שהוא בצורה אלכסונית**..." (שם, עמ' 15 ש' 26-18) ובמקום אחר: "**...ירדתי למטה, ראיתי את כל הבלגן שלהם...**" (שם, עמ' 17 ש' 14-13).

26. אין חולק כי הנתבעת לא רק חתמה על טופס בל/ 250 (ת/6) אלא גם מילאה את הטופס ובטופס זה נרשמה גרסת התובע. הנתבעת עשתה כן, רק לאחר שמנהל הנתבעת תיחקר את התאונה, שוחח עם התובע ולאון וירד עמם לבדוק את המחסן. בנסיבות אלה קשה לקבל את הסבריו של המנהל בתצהירו כי חתם על הטופס שהגיש התובע למל"ל רק כדי לאפשר לתובע לקבל טיפול רפואי.

27. בעניינו, מדובר בטופס ברור עליו חתומה הנתבעת והוא מאשר לא רק את מועד התאונה, אלא גם את גרסת התובע שנרשמה בטופס ולפיה בעת "שהרים קרטון הוא נפל על הרגל סובב את ברך

ימין ולא הצליח להימנע מהפגיעה". בהתאם להלכה שנקבעה בע"א 498/60 **מקורות חברת המים בע"מ נ' ישעיהו זכריש** (18/08/1961); ע"א 697/72 **ויסמונסקי נ' מרכבים מפעלי מתכת בע"מ** (10/01/1974); ע"א 685/87 **אלבז נ' פסקל** (31/12/1987), להצהרה של המעביד לביטוח לאומי יש ליתן משמעות כשל הודאת חוץ של בעל דין, כראייה לנכונות הפרטים הרשומים בה והודאה בהם. המעביד רשאי אומנם להוכיח שהאמור בהודאה זו אינו נכון או נרשם בטעות אך הנטל מוטל על המעביד להוכיח טענה זו. בענייננו, הנתבעת לא הוכיחה כי הרישום במסמך אינו נכון או כי המסמך נרשם בטעות, ולבטח לא הוכח שהתובע נפגע באירוע אחר, לרבות במהלך משחק כדורגל.

28. אחר האמור, אני מקבל את גרסת התובע כי נפגע, בעת שהרים קרטון עם חלקי ברזל, תחתית הקרטון נקרעה ותחולת הקרטון נפלה. התובע ניסה להתחמק מתחולת הקרטון אך נוכח הצפיפות (משטח שהיה מאחוריו) ואי הסדר במחסן הוא לא הצליח לתמרן וסובב את ברך ימין. מצאתי את גרסת התובע מהימנה, עדיפה על גרסת הנתבעת ונתמכת באופן ברור בעדותו של לאון, בטופס בל 250/, בתיעוד הרפואי ובמידה מסוימת גם בעדותו של מנהל הנתבעת.

<u>שאלת האחריות – דיון והכרעה</u>

29. קיומה של חובת זהירות מושגית בין מעסיק לעובד הוכרה בפסיקה ענפה ועקבית. כך, נקבע כי על המעסיק לנקוט את כל האמצעים הסבירים כדי לוודא שעובדיו יוכלו לבצע את עבודתם בתנאי בטיחות אופטימאליים. אמצעי הזהירות הסבירים הינם פונקציה של אופיו יוצא הדופן של הסיכון, של מידת הסיכון, ושל מידת הסכנה לשלומו ולבריאותו של העובד, הנובעת מאותו סיכון, אם אכן יתממש (ע"א 663/88 **שירזיאן נ' לבידי אשקלון בע"מ**, פ"ד מז(3) 225); ע"א 9073/09 **אסותא מרכזים רפואיים בע"מ נ' שרף**, פס' 9 והאסמכתאות שם (14.6.2011)).

30. תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכה לעובדים), תשנ"ט – 1999, מבטאות את החובה למסור לעובד מידע עדכני בדבר הסיכונים הקיימים במקום העבודה ולהדריכו בדבר מניעת סיכונים והגנה מפניהם; החובה היא חובה כללית וגורפת לנקוט את כל האמצעים הסבירים, כדי לוודא שהעובדים יוכלו לבצע את עבודתם בתנאי בטיחות אופטימליים. המעסיק אינו יוצא ידי חובתו אך מעצם אספקת האמצעים המגנים והעברת ההדרכה. עליו לפקח גם באופן יעיל על בצוע ומילוי כראוי של כל ההנחיות (ע"א 707/79 **וינר את טיקו נ' אמסלם**, פ"ד לה(2) 209 (1980); ע"א 5425/97 **עיריית קרית מוצקין נ' דביר**, פ"ד נג(3) 172 (1999); **ע"א 371/90 סובחי נ' רכבת ישראל**, פ"ד מז(3) 345 (1993); ע"א 655/80 מ**פעלי קרור בצפון בע"מ נ' מרציאנו**, פ"ד לו(2) 592 (1982)).

31. עם זאת, קיימים גם סיכונים רגילים שיש להכיר בהם ולחיות איתם בחיי היום יום, אשר המעסיק אינו נושא באחריות בגינם, שכן החובה המוטלת על המעסיק היא למנוע סיכונים בלתי סבירים שניתן וצריך היה לצפות ולמנוע אותם (ע"א 417/81 **מלון רמדה שלום נ' אמסלם**, פ"ד לח(1) 72 (1984)).

32. לאחר שעיינתי בחומר הראיות, באתי לכלל מסקנה שהנתבעת התרשלה בכך שלא הנהיגה שיטת עבודה בטוחה במחסן, בשים לב למצב המחסן באותה עת (צפיפות, אי סדר, אחסון חלקי מתכות בקרטונים ישנים – כמפורט לעיל) וכן בכך שלא הדריכה את התובע ביחס לסיכונים הקיימים בעבודה במחסן בתנאים אלה. לטעמי, היה על הנתבעת להדריך את התובע ולאון לפנות לעצמם מקום בטוח לעבוד ולהתנייד במחסן, טרם החלו במלאכת סידור הקרטונים, וכן להרים את הקרטונים בזהירות שמא יקרעו, בשים לב שמדובר בקרטונים ישנים (חלקם קרועים) וספק אם מדובר בשיטת אפסון מתאימה ובטוחה לחלקי מתכות. העדרם של הדרכה, פיקוח ושיטת עבודה בטוחה, בנסיבות המקרה, גרם לכך שהעבודה במחסן בוצעה תוך חשיפת התובע לסיכון משמעותי להיתקל במכשול, כפי שאכן אירע במקרה הנדון.

33. לאמור יש להוסיף, כי מדובר במי שנדרש באותו היום לעבוד ולסדר את המחסן הגם שאינו עובד במחסן בשגרה אלא בתפקיד שונה אחר אצל הנתבעת, כך שלבטח היה מקום להדריך אותו עובר לעבודה זו, ביחס לשיטת העבודה והבטיחות הנדרשת לעבודה במחסן, הן בשל אופייה השונה של העבודה והן בשל אי הסדר ששרר במחסן באותה עת.

34. בתצהיר מנהל הנתבעת לא נטען שניתנה לתובע הדרכה על בטיחות בעבודה במחסן ולא ניתנו לו הנחיות כלשהן ביחס לעבודה אותה נדרש התובע לבצע באותו היום. התובע, כפי שפורט לעיל, העיד על אי הסדר והצפיפות במחסן כמו גם על כך שחלקי מתכות אופסנו בקרטונים שנקרעו. טענות אלה אושרו כפי שפורט לעיל גם על ידי לאון ("**היו מלא קרטונים על הרצפה, בצד, היו מלא קרטונים. המון קרטונים**" (עמ' 11 ש' 29) וגם על ידי מנהל הנתבעת ("**...ירדתי למטה, ראיתי את כל הבלגן שלהם...**" (עמ' 17 ש' 13-14)); "**...זה לא מחסן של ארכיון, שהוא קבוע מסודר והכל יפה...**" (עמ' 19 ש' 18-21).

35. מנהל הנתבעת נשאל האם היה מישהו מטעם הנתבעת שנתן לתובע וללאון הוראות כיצד לעבוד במחסן והשיב: "**לא, המנהל, הם לא הלכו להוריד את זה לבד מן הסתם. מישהו נתן להם פקודה. אין במפעל להוריד, אין דבר כזה שמישהו בא ומחליט להוריד משטח, קיבל פקודה, קיבל פקודה, כנראה השתמשו לא בכלים הנכונים, ניסו להוריד את זה עם היד, גילו שזה כבד וזה נפל, אבל אם היו לוקחים מלגזה חשמלית, אנחנו לא חוסכים כלום במפעל הזה, היו מורידים את זה כמו שצריך, לא הייתה קורית התאונה הזו. הרבה תאונות קרו במפעל, בגלל שאנשים לא עבדו לפני הנהלים, לא לפי הנהלים**"(שם, עמ' 20 ש' 1-7).

מנהל הנתבעת לא ידע למסור בחקירתו האם לאון והתובע הודרכו על העבודה במחסן, מי הגורם שהדריך אותם (ושוב התייחס לתאונה כאילו מדובר בתאונה שהתרחשה בעת שהתובע ולאון ניסו להוריד משטח ללא מלגזה – גרסה העומדת בניגוד לכל יתר הראיות בתיק, כפי שפורט לעיל).

36. לא זו אף זו, הנתבעת נמנעה מלהגיש הוראות ונהלים שהוזכרו בעדות מנהל הנתבעת, ואף בהימנעות זו (בהעדר כל הסבר) יש כדי לחזק את טענות התובע בכתב התביעה.

37. אחר האמור, יש לקבוע שהנתבעת הפרה את חובת הזהירות כלפי התובע והתרשלה, כמפורט לעיל, וכי קיים קשר סיבתי בין רשלנותה ובין הנזק שנגרם לתובע. בנסיבות אלה על הנתבעת לפצות את התובע בגין נזקיו מהתאונה.

<u>אשם תורם</u>

38. הנתבעת טוענת בסיכומיה (למען הזהירות) שיש להטיל על התובע אשם תורם, מחמת הנימוקים שלהלן (בתמצית): התובע עבד שעות במחסן באותו היום טרם ארעה התאונה ויכול היה להפסיק את העבודה אם חשב שהיא מסוכנת; התובע יכול היה לבקש לסדר את המחסן טרם תחילת העבודה; ניתנו אמצעי שינוע אך התובע בחר להרים את הקרטון לבד הגם שידע כי מדובר בקרטון כבד; התובע היה עובד ותיק ומנוסה והתאונה אירעה אך בשל חוסר תשומת הלב שלו.

39. התובע טוען שאין מקום להטיל עליו אשם תורם לקרות התאונה, מחמת שלא היה עובד מחסן אלא בתפקיד שונה אחר ולכן יש להתייחס אליו כאל "עובד חדש" ובכל מקרה, התובע פעל בהתאם להוראות שקיבל.

40. בפסיקת בתי המשפט השתרשה הלכה לפיה כאשר נפגע עובד בתאונת עבודה יש לדקדק דווקא עם המעביד בכל הנוגע להטלת האחריות לתאונה ולהקל עם העובד בייחוס רשלנות שתרמה לתאונה. הטעם לכך הוא שהמעביד הוא זה המופקד על מקום העבודה או על העבודה שבמסגרתה מבצע העובד את המוטל עליו, ומתפקידו לדאוג שתנאי העבודה ושיטות העבודה יהיו בטוחים והעובד יודרך כראוי כיצד לבצע את מלאכתו. עם זאת, נקבע שיש לבחון כל מקרה בהתאם לנסיבותיו, שמא גם העובד נושא באחריות לקרות התאונה (ע"א 655/80 **מפעלי קרור בצפון בע"מ נ' מרציאנו**, פ"ד לו(2) 592).

41. בענייננו, איני יכול לקבל את טענת הנתבעת כי התובע יכול היה לדרוש שיסדרו את המחסן טרם החל לעבוד, שהרי עבודה זו הוטלה על התובע וליאון. על כל פנים, טענה זו לא נטענה על ידי הנתבעת ולא הוכחה. לצד האמור, התובע עבד מספר שעות במחסן טרם התאונה, ובנסיבות אלה סביר בעייני לקבוע כי היה גם עליו לנקוט בזהירות, בשים לב למצב המחסן והעבודה שנדרשה.

42. לאחר שעיינתי בחומר הראיות ובטענות הצדדים, אני סבור שיש לייחס לתובע אשם תורם לקרות התאונה בשיעור 15%.

43. משהוכרעה סוגיית האחריות יש לבחון את מצבו הרפואי של התובע, את פגיעתו התפקודית ולדון לאחר מכן בשיעור הפיצוי המגיע.

<u>הפגיעות והנכות הרפואית</u>

44. התובע טופל ביום התאונה בבית החולים ע"ש קפלן (להלן: בית החולים) והתלונן על כאבים בברך ימין בעקבות התאונה. בבדיקה שנערכה לו אובחנה צליעה על רגל ימין ונוזל תוך מפרקי בכמות קטנה בברך ימין. התובע שוחרר תחת המלצות לשהות במנוחה במשך 25 ימים, דריכה והליכה

לפי יכולת, נטילת משככי כאבים, חבישה אלסטית והגעה לביקורת במרפאת בית החולים (מוצגים 2-3 בתיק מוצגי התובע).

45. בתאריך 30/4/2015 נבדק התובע על ידי אורתופד, ובעקבות ממצאים של הגבלות בתנועת הברך וכאבים הוא הופנה לבדיקת MRI ברך ימין (מוצג 5 בתיק מוצגי התובע).

46. בדיקת MRI ברך ימין שנערכה ביום 19/5/2015 הדגימה, בין היתר, פגמי סחוס ב-LFC, פרגמנט סחוסי חופשי ברוחב של 0.5 ס"מ ולאורך 1.1. ס"מ. ברצועות ה- ACL נראו אותות חריגים קלים (מוצג 7 בתיק מוצגי התובע וחוות דעת המומחה מטעם בית משפט).

47. התובע נבדק על ידי מומחה בתחום האורתופדיה בבית החולים "אסף הרופא" בתאריכים 21/6/2015 ו-24/6/2015. לאור הממצאים הקליניים וממצאי ההדמיה, הומלץ לתובע לעבור ניתוח ארתרוסקופיה בברך ימין (מוצגים 12-10 בתיק מוצגי התובע).

48. בתאריך 26/07/2015 עבר התובע בבית החולים אסף הרופא ניתוח ארתרוסקופיה בברך ימין (להלן: הניתוח). במהלך הניתוח נצפו פגמי סחוס ב- LFC וקרעים בשוליים הפנימיים של המניסקוס הלטרלי והמדיאלי. השוליים של המנימקוס שויפו וב-LFC בוצעה כונדרופלסטיקה ומיקרו שברים. הגוף החופשי הוצא. התובע שוחרר מבית החולים ביום 27/07/2015 תחת המלצה ללכת בעזרת קביים ללא דריכה על רגל ימין למשך 6 שבועות, ולהתחיל בפיזיותרפיה כולל CPM (מוצגים 18-17 בתיק מוצגי התובע וחוות דעת המומחה מטעם בית המשפט).

49. בהמשך, התובע היה במעקב של המרפאה האורתופדית בבית החולים אסף הרופא (13/08/2015- עדיין מתלונן על כאבים, המלצה על פיזיותרפיה אינטנסיבית לשיפור הטווחים וחיזוק השרירים וללא דריכה על הרגל למשך 4 שבועות נוספים, הליכה בעזרת קביים בלבד) ובקהילה (29/07/2015, 01/09/2015, 24/5/2016 – תנועה מוגבלת בברך ימין, 11/10/2018).

50. היות שהתאונה היא תאונת עבודה, התובע הגיש תביעה למוסד לביטוח לאומי – אגף נפגעי עבודה (להלן: המל"ל) ונקבעה לו נכות בגין הפגיעה בברך ימין, בשיעור 10%, לפי סעיף 48(2)(ז)(4) לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה), התשט"ז-1956 (להלן: התקנות הנכות). בנוסף, הפעיל המל"ל את תקנה 15 ברבע (מוצגים 49-44 לתיק מוצגי התובע).
אשר לנכות הזמנית, המל"ל קבע לתובע נכויות זמניות כדלקמן (מוצג 55 במוצגי התובע):
מ- 06/04/2015 ועד 26/09/2015 – נכות זמנית בשיעור 100%.
מ- 27/09/2015 ועד 11/10/2015 – נכות זמנית בשיעור 50%.
מ- 12/10/2015 ועד 31/01/2016 – נכות זמנית בשיעור 30%.
בנוסף, התובע הוכר במל"ל "כנכה נזקק", קרי – כמי שאינו מסוגל לכל עבודה, בין התאריכים 27/09/2015 ועד ליום 31/01/2016 (עמ' 135 למוצגי התובע).

51. התובע הגיש את חוות דעתו של פרופ' דן עטר, מומחה בתחום האורתופדיה. המומחה התרשם כי בעקבות התאונה נותרה לתובע מגבלה ביישור ובכיפוף של הברך עם ADS חיובי ודלדול שרירי

הירך. לאור ממצאים אלה, קבע מומחה התובע כי שיעור הנכות התואם את מצבו הוא 10%, לפי סעיף לפי סעיף 48(2)(ז)(4) לתקנות הנכות.

52. הנתבעת הגישה מטעמה את חוות דעתו של פרופ' יעקב נרובאי. המומחה בדק את התובע והתרשם מדלדול קל מאוד של הקוודריצפס עם תנועתיות מלאה של הברך וכי הברך יציבה. לעמדת המומחה, קיימת הטבה במצבו של התובע ביחס לממצאי הבדיקה שתוארו בחוות דעת מומחה התובע. המומחה העריך את שיעור הנכות התואם את מצבו של התובע, לפי סעיף 48(2)(ז) בין תתי סעיפים 4-3 לתקנות הנכות, בשיעור 5% בלבד.

53. נוכח הפער בין חוות דעת מומחי הצדדים, מונה המומחה ד"ר חנן טאובר כמומחה מטעם בית המשפט בתחום האורתופדיה. המומחה סקר את התיעוד הרפואי, עיין בחוות דעת הצדדים, בדק את התובע וקבע בחוות דעתו כי בעקבות התאונה נותרה לתובע נכות צמיתה בשיעור 10%, לפי סעיף לפי סעיף 48(2)(ז)(4) לתקנות הנכות. **המומחה ציין בחוות דעתו כי מצא מגבלת תנועה בברך ימין בהשוואה לברך שמאל וחוסר יציבות קל מאוד בכיפוף.**
אשר לתקופות אי הכושר הזמנית – המומחה המליץ לאשר את הנכויות הזמניות שנקבעו לתובע במל"ל.

54. הנתבעת לא הסכימה עם קביעות המומחה מטעם בית המשפט והזמינה אותו לחקירה על חוות דעתו. הנתבעת טוענת שהמומחה העניק לתובע נכות על אף שלא נמצאו ממצאים אובייקטיבים המצדיקים את שיעור הנכות; התובע לא מוגבל מבחינת תנועות הברך ומחקירת המומחה עולה שהנכות נקבעה בעקבות הצפי להחמרה בעתיד. התובע בתורו טוען שאין כל מקום להפחית משיעור הנכות שקבע המומחה מטעם בית המשפט ואף כי יש לפסוק לו 10% נכות נוספים, בגין המגבלה שמצא המומחה בשיעור 10 מעלות ביישור.

55. כפי שנפסק לא פעם, חוות דעתו של המומחה הרפואי מטעם בית המשפט לא מחייבת את בית המשפט, שהוא הפוסק האחרון בעניין זה. אולם, הכלל הוא, כי בית המשפט לא יסטה ממסקנותיו של המומחה הרפואי אלא בהתקיים נסיבות מיוחדות (ע"א 9598/05 **פלוני נ' חברת ביטוח "המגן" בע"מ**, פסקה 7 (28.3.2007)).

56. לאחר שעיינתי בחוות דעת המומחה, בתשובותיו בחקירה הנגדית, בתיעוד הרפואי ובחוות דעת מומחי הצדדים ובמסמכי המל"ל, מצאתי לקבל ולאמץ את המסקנות המופיעות בחוות הדעת במלואן. ניכר מחוות הדעת שהמומחה בדק היטב את התובע, עיין בתיעוד הרפואי ובחוות דעת הצדדים קבע את שיעור הנכות התואם את מצבו הרפואי של התובע ביסודיות ובמקצועיות ומכל מקום, לא מצאתי "נסיבות מיוחדות" המאפשרות לסטות מקביעות המומחה מטעם בית המשפט.

57. המומחה מטעם בית המשפט נחקר והסביר היטב מדוע בחר בסעיף הליקוי המקנה 10% נכות כתואם את מצבו הרפואי של התובע. בחקירתו ציין כי לברך של התובע נגרם נזק. אין סעיף מתאים למצבו הרפואי של התובע שכן בעת שנכתבו תקנות הנכות לא הייתה מקובלת הפרוצדורה של שיוף מניסקוס: "**אז אני אומר הוא מותאם. הוא מותאם מכיוון שאין סעיף בספר על שיוף של 2 המניסקוסים, על חתיכת סחוס שנפלה ועל שריטות בסחוס. אין סעיף כזה**" (עמ' 28 ש' 1-

4 לפרוטוקול הדיון מיום 17/09/2020). ביחס לנזק שנותר בברך הסביר המומחה כי: " **האיש הזה יש לו 10 אחוזים נכות...אני אומר לך שייפו לו 2 מניסקוסים, כריתה חלקית. יש לו נזק בסחוס שהוא יותר גדול מאשר אותה חתיכת סחוס שנפלה. לכן הברך הזאת, פגועה ודפוקה, ואני לא מסכים עם חוות דעתו המלומדת של חברי פרופסור נרובאי שנתן לו 5 אחוזים. לדעתי זו תת קביעה. לא יעזור שום דבר...** (שם עמ' 30 ש' 23-19). המומחה השיב לשאלות ב"כ הנתבעת כי העובדה שלא מצא "דלדול שרירים" אינה מעידה על העדר נזק במניסקוס (שם, עמ' 32 ש' 22-19) וציין כי מדובר בברך שניזוקה " **הנזק הזה ילך ויחמיר**..." (עמ' 33-32 לפרוטוקול).

58. במענה לשאלת ב"כ התובע, השיב המומחה שאין מקום לקבוע נכות נוספת בשיעור 10% בגין חוסר היישור בברך והסביר: "**... אני חוזר ואומר מה שאמרתי גם קודם. מצבו היום, יש פוטנציאל להחמרה במשך די הרבה שנים, אבל נכון לכרגע לא הייתי פוסק לו יותר מאשר 10% אחוזים נקודה**" (עמ' 38 ש' 29-27 לפרוטוקול).
59. ניכר היה מחקירת המומחה כי המומחה הפעיל את מיטב שיקול דעתו המקצועי וניסיונו רב השנים וקבע את שיעור הנכות התואם את מצבו הרפואי של התובע. קביעותיו של המומחה מתיישבות היטב עם קביעת מומחה המל"ל שבדק את התובע ועשה שימוש באותו סעיף ליקוי וגם עם קביעת המומחה מטעם התובע (שאף הוא עשה שימוש באותו סעיף ליקוי) ולא פסק נכות נוספת בגין חוסר היישור).
60. בנסיבות אלה יש לקבוע כי נכותו הרפואית של התובע בעקבות התאונה עומדת על שיעור 10% נכות.

<u>הנכות התפקודית</u>

61. התובע יליד 27/05/1989 (בן 25 במועד התאונה ובן 31 כיום) בעל השכלה של 12 שנות לימוד. במועד התאונה וגם היום הוא עובד בעבודות הדורשות מאמץ גופני. בתצהירו טען התובע כי בעקבות התאונה יש לו קושי בהליכה ועמידה ממושכת. יש לו קושי בהרמת משקלים ולאחר מאמץ (בסוף היום) הוא סובל מכאבים ומרגל נפוחה והוא מתקשה בעבודה הכרוכה בכיפוף, כריעה והרמת משאות. בסיכומיו מפנה התובע למגבלות שנותרו לו, לקורותיו מאז התאונה ועד היום, וטוען שיש להעמיד את שיעור הפגיעה התפקודית על 25% נכות.
62. הנתבעת טוענת כי לנכותו הרפואית של התובע אין כל השפעה תפקודית; התובע עובד בעבודה פיזית שמצריכה עמידה ממושכת על הרגליים והוא אף זכה לקידום בעבודה; התובע לא הציג כל ראייה לפיה הוא מתקשה בביצוע עבודתו הנוכחית או כי התקשה לעבוד בעקבות הפגיעה בעבודותיו הקודמות והעיד ביחס לתפקודו בעבודה הנוכחית: "בעיקרון אמורים לעשות הכל. גם לנהוג, גם להעמיס, גם לפרוק, לנסוע לאן שצריך" (עמ' 47 לפרוטוקול ש' 8-7).
63. הלכה היא, כי הנכות התפקודית נקבעת בידי בית-המשפט על-יסוד מכלול הראיות והנסיבות שלפניו. הנכות הרפואית משמשת נקודת מוצא, אולם יש להוסיף ולבחון את השפעתה על הנפגע המסוים. כך, בין השאר, יש לתת משקל להיקפה, אופייה ומיקומה של הפגיעה, ולהתייחס

להשפעתה של הנכות על מקצועו של הנפגע תוך התחשבות בגילו, השכלתו וכישוריו. משקל ממשי יינתן לראיות הנוגעות להשלכה התפקודית בפועל (ע"א 3049/03 **גירוגיסיאן נ' רמזי**, פ"ד נב(3)792 [1995]; ע"א 2113/90 **אדלר נ' סוכנויות דרום בע"מ** [1992]; ע"א 6601/07 **אבו סרחאן נ' כלל חברה לביטוח בע"מ** [2010]).

64. לאחר שעיינתי בחומר הראיות שהונח לפניי נחה דעתי שהנכות שנותרה לתובע היא בעלת משמעות תפקודית. בהתאם לחוות דעת המומחה מטעם בית המשפט (שלא נסתרה) לתובע נותרה מגבלת תנועה בברך ימין וחוסר יציבות קל מאוד בכיפוף. מגבלות אלה תפקודיות ועדות התובע ולפיה המגבלות מכבידות ומקשות על התנהלותו, סבירה והגיונית. לאמור יש להוסיף את קביעת המומחה ולפיה מצבו של התובע בעתיד עשוי להחמיר. לצד נתונים אלה, יש להביא בחשבון כי מאז התאונה חלפו מספר שנים, התובע ממשיך לעבוד בעבודה פיזית ולא הובאו ראיות (לבד מעדות התובע) המצביעות על קושי מיוחד בתפקוד.

65. בנסיבות אלה, בשים לב לנתוניו של התובע לרבות גילו הצעיר במועד התאונה, המגבלות שנותרו, וקורותיו מאז התאונה ועד היום, אני שסבור כי שיעור הנכות התפקודית שנותרה לתובע בעקבות התאונה עומד על 10% נכות, בדומה לשיעור הנכות הרפואית.

66. משקבעתי את הנכות התפקודית אפנה לכימות ראשי הנזק.

<u>ראשי הנזק</u>

67. למען הנוחות אחזור על הנתונים הרלוונטיים הנדרשים:

התובע יליד: 27/05/1989.
מועד התאונה: 06/04/2015.
גיל התובע בעת התאונה: 25.8
גיל התובע כיום: 31.9.
שיעור נכות רפואית: 10%.
שיעור נכות תפקודית: 10%.

<u>בסיס השכר</u>

68. בהתאם לנתוני השכר שהוגשו לתיק, שכרו של התובע אצל הנתבעת ערב התאונה עמד על סך חודשי בשיעור 9,687 ₪, ובשערוך להיום 9,912 ₪ (עמ' 44-66 בתיק מוצגי התובע). עם זאת, בסיכומי התובע חושבו הפסדים בעבר לפי שכר חודשי בשיעור **9,775** ₪ ולכן בהתאם לנתון זה ייערך חישוב ההפסד בעבר.

69. החל מחודש מרץ 2017 התובע עובד ברשות שדות התעופה ושכרו החודשי העדכני עומד על סך של 14,201 ₪ (נתוני הכנסה מעודכנים הוגשו לתיק ביום 16/09/2020). בנוסף, החל מחודש ספטמבר

2020 התובע פתח עסק להדברות ובהתאם לדוח רווח והפסד הוא משתכר מעסק זה סך חודשי ממוצע בשיעור 946 ₪ (נתוני הכנסה מעודכנים הוגשו לתיק ביום 16/09/2020). סך הכנסתו החודשית של התובע משני מקורות אלה עומד על שיעור **15,147** ₪.

<u>הפסד שכר בעבר</u>

70. התובע עותר לפיצוי בגין הפסדי שכר שלטענתו נגרמו לו בסך של 143,131 ₪, הן עבור התקופה בה לא עבד לאחר התאונה (במהלכה אף הוכר במל"ל "כנכה נזקק", כמפורט לעיל) והן עבור לתקופה שלאחר פיטוריו מעבודתו אצל הנתבעת ועד שמצא עבודה אחרת.
71. הנתבעת טוענת כי דין דרישת התובע לפיצוי בגין הפסדי שכר בעבר להידחות. נטען בתמצית כי התובע שב לעבודה אצל הנתבעת ולא הציג כל ראייה ולפיה הוא סיים את עבודתו אצל הנתבעת ובהמשך גם בחברת אורמט בשל מצבו הרפואי; אי די באישורי מחלה או אישורי רופא תעסוקתי כאשר המומחה מטעם בית המשפט אישר את הנכויות שקבע המל"ל בלבד.
72. כפי שנפסק לא פעם ככל שמדובר בהפסדי עבר מדובר ב'נזק מיוחד' שיש להוכיח במסמכים ובראיות (ע"א 810/81 **לוי נ. מזרחי** פ"ד לט(1)477), שכן לאור טבעו ואופיו של הנזק – ניתן בדרך כלל להביא נתונים מדויקים ועל התובע חלה החובה להביא נתונים אלה.
73. לאחר שעיינתי בחומר הראיות שהונח לפניי נחה דעתי שיש לפסוק לתובע הפסדי שכר בתקופת העבר בתקופה בה היה באי כושר לאחר התאונה. בתקופה זו התובע לא עבד ולא יכול היה לעבוד מחמת מצבו הרפואי בעקבות התאונה, וזאת הן בהתאם לקביעת המל"ל (שכאמור אושרה ללא הסתייגות על ידי המומחה מטעם בית המשפט) והן על ידי הרופאים המטפלים.
74. איני פוסק לתובע פיצוי נוסף בגין הפסדי עבר משלא הוכח קשר בין ההפסדים הנטענים ובין התאונה מושא התביעה. טענות התובע בעניין זה הן עדות יחידה של בעל דין (על כל המשתמע מכך), בתקופות אלה נכותו של התובע עמדה על שיעור 10% ואין בנכות זו כדי להצדיק הפסקת עבודה אצל הנתבעת ואף בהמשך בחברת אורמט, בשים לב שהתובע חיפש ומצא לאחר סיום עבודתו אצל הנתבעת עבודות שאף הן מחייבות מאמץ גופני. הדעת נותנת כי לו אכן עזב התובע את מקומות העבודה בשל מגבלותיו בעקבות התאונה, הוא לא היה מחפש עבודות שאף הן דורשות מאמץ גופני ועובד בהן (למשל: חב' אורמט ובהמשך, רשות שדות התעופה).
75. אחר האמור, אני פוסק לתובע פיצוי בגין הפסדי השכר בעבר שנגרמו לו החל מיום התאונה (06/04/2015) ועד ליום 31/01/2016 (תום תקופת אי הכושר המלא). כאמור, בתקופה זו התובע לא עבד ולא יכול היה לעבוד ולכן הוא זכאי לפיצוי בין הפסד שכר מלא (9,775 ₪ בחודש), בשיעור 95,924 ₪, ובצירוף ריבית מאמצע התקופה סך בשיעור 101,728 ₪.
76. לפיצוי יש להוסיף הפסדי פנסיה בשיעור 12.5% ולפיכך סך הפסדי השכר שנגרמו לתובע בתקופת העבר, כולל הפסד, עומד על סך בשיעור **114,444** ₪.

<u>גריעה מכושר ההשתכרות</u>

77. התובע עותר לפיצוי בראש נזק גריעה מכושר ההשתכרות בשיעור 1,060,000 ₪ (לפי נכות תפקודית בשיעור 25% ושכר חודשי בשיעור 16,000 ₪). הנתבעת טוענת בתורה כי נכותו של התובע אינה תפקודית; התובע עובד בעבודה פיזית גם היום (המחייבת עמידה והליכה ממושכת); אין אינדיקציה לפגיעה בשכרו במשך מספר שנים; התובע אף פתח עסק הדורש עמידה ממושכת ברוב שעות היום. בנסיבות אלה נטען שאין מקום לערוך חישוב אקטוארי אלא לפסוק פיצוי גלובלי בשיעור 50,000 ₪, לכל היותר.

78. בהתאם לפסיקה, ככלל, אין בהכרח התאמה בין אובדן ההשתכרות או כושר ההשתכרות, ובין שיעור הנכויות הרפואית והתפקודית. אובדן כושר ההשתכרות נבחן על פי אובדנו של היחיד. מבחינת אובדנו של היחיד, יש לבחון את כלל הנסיבות ובכללן את אופי העבודה וסוגיית החזרה לעבודה.

79. במקרה דנן, לאור הראיות שהובאו כמפורט לעיל, המגבלה התפקודית שנותרה לתובע היא מתונה ולה עשויה להיות השפעה דומה גם על כושר ההשתכרות, כפי שמוכח גם מהעלייה בשיעור ההשתכרות של התובע. טענת התובע, כי בשל המגבלות שהוא סובל בעקבות התאונה הוא חווה קשיים ומגבלות בעבודתו היא סבירה אך יש לקחת בחשבון שמבחינה רפואית ותפקודית מדובר במגבלה מתונה המאפשרת לתובע להמשיך ולעבוד ואף להשביח את שכרו.

80. בנסיבות אלה וכפי שנפסק לא פעם, גם אם פגיעה ממשית בכושר ההשתכרות אינה צפויה בטווח הקרוב, אפשר שתהיה לנכות השפעה על היכולת לעבוד בפרקי זמן מסוימים בעתיד, ובכלל זה אם יאלץ התובע לעזוב את עבודתו הנוכחית ברשות שדות התעופה ולהשתלב בעבודה אחרת. בנסיבות אלה, הדרך הנאותה לפצות את התובע היא בקביעת סכום גלובלי, שייקח בחשבון את מומו, את גילו ואת שנות העבודה שנותרו לו (השוו: ע"א 395/81 **מנחם ברוק נ' הסנה, חברה ישראלית לביטוח**, פ"ד לח(1) 537).

81. יש אף לזכור כי על-פי הפסיקה יש לפסוק פיצוי בעתיד גם לאדם שחזר לעבודתו בלא הפסד השתכרות בשל החשש שמומו עלול להפריע לקידומו ולמציאת עבודה ברמת השתכרות דומה לכשיפלט מאותו מקום עבודה (ע"א 4837/92 **אליהו חברה לביטוח נ' ג'ורג' בורבה** (23.11.1994)).

82. בסיס השכר לקביעת הגריעה מכושר השתכרות התובע הוא בשיעור 15,147 ₪, כפי שנקבע לעיל.

83. בנסיבות המקרה דנן, בשים לב לטיב עבודת התובע (עבודה פיזית), להשכלתו, גילו הצעיר במועד התאונה (25), שנות העבודה שנותרו, ולסיכוי שהנכות תגרום לפגיעה בכושר השתכרותו (בשים לב לסיכוי שתהיה החמרה במצבו הרפואי בעתיד), לאור טיבה וטבעה, ובהנחת עבודה עד

גיל 67, מצאתי שיש לפסוק לתובע פיצוי גלובלי בראש נזק זה לעתיד בסכום של **267,291** ₪ (כאשר הפיצוי הוא בגבולות 60% מהתחשיב האקטוארי, בצירוף הפסדי פנסיה בשיעור 12.5%).

<u>עזרת הזולת</u>

84. הצדדים חלוקים ביחס לפיצוי המגיע בראש נזק זה.

85. הלכה היא, שאם ניזוק זקוק לעזרה שניתנה לו על-ידי קרוב משפחה, אין לראות בכך בלבד, עילה לשלילת הזכות לקבל פיצוי מן המזיק (**דוד קציר, פיצויים בשל נזק גוף**, התשנ"ח 1997, בעמ' 424, ראו גם ע"א 93/73 **שושני נ' קראוז ואח'**, פ"ד כח (1) 277). לכן, השאלה איננה אם התובע קיבל בפועל עזרת צד ג', אלא אם היה זכאי לקבלת עזרה כזאת ואם זו ניתנה לה בין על ידי אדם שאיננו קרוב משפחה ובין על ידי קרוב. התשובה לשאלה האחרונה יכול שתשפיע על שיעורו של הפיצוי.

86. בענייננו, עיון בתיעוד הרפואי וחוות דעת המומחה אינו מותיר כל ספק כי התובע נזקק לעזרה מוגברת בתקופת אי הכושר הממושכת. במהלך תקופה זו עבר התובע ניתוח, הונחה לא לדרוך על הרגל והתנייד באמצעות קביים. בשים לב למגבלות שנותרו לתובע, סביר בעיניי שיזדקק גם לעזרה מתונה בעתיד, לבטח כאשר יתבגר והנכות תשפיע ותכביד על התנהלותו.

87. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, את מהות הפגיעה, תקופת אי הכושר הממושכת ותפקודו הכללי של התובע מאז התאונה ועד היום, אני מעמיד את הפיצוי בגין עזרת הזולת לעבר ולעתיד בגין התאונה על סך גלובלי של **35,000** ₪.

<u>הוצאות רפואיות</u>

88. התובע עותר לפיצוי גלובאלי בשיעור 5,000 ₪ בגין הוצאות רפואיות. הנתבעת טוענת כי היות שהתובע נפגע בתאונת עבודה הוא זכאי לקבל מהמל"ל החזר של מלא הוצאותיו.

89. התובע נפגע בתאונה שהוכרה ע"י המוסד לביטוח לאומי כתאונת עבודה, ולכן בעיקרון מכוסות כל הוצאותיו הרפואיות ע"י המוסד לביטוח לאומי, מכוח הוראות חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) התשנ"ה – 1995, ועל אף האמור, אין ההוצאות הרפואיות מכוסות במלואן ע"י המל"ל וקופת החולים "עד השקל האחרון" ולעיתים ישנם פערים בין ההוצאות בפועל לבין תשלומי השיפוי.

90. לאחר שעיינתי בחומר הראיות ובנתוני התיק, לרבות במצבו הרפואי של התובע והסיכוי שיידרש לעבור טיפולים רפואיים גם בעתיד, אני מוצא לפסוק לתובע פיצוי על דרך האומדנה בסך **3,000** ₪, לתקופת העבר והעתיד.

<u>נזק לא ממוני</u>

91. התובע עותר לפיצוי בשיעור 200,000 ₪, וטוען כי יש להביא בחשבון את הפגיעה שנגרמה לו, הניתוח שעבר, והסיכוי להחמרה במצבו בעתיד. הנתבעת מציעה פיצוי בשיעור 25,000 ₪.

92. בעת שקילת הנזק הלא ממוני, ראוי לתת ביטוי לתהליך שעבר התובע לאחר התאונה ועד היום, לניתוח, לכאבים שסבל, ולתקופות אי הכושר בהן לא היה מסוגל לתפקד ולדאוג לעצמו. עיון בתיעוד הרפואי ובחוות דעת המומחה מלמד כי ללא ספק התאונה גרמה לתובע לסבל משמעותי.

93. בהתאם להנחיות בפסיקה בנוגע לפיצוי בגין נזק לא ממוני בתביעות נזיקין, ובשים לב לסבל שהיה מנת חלקו של התובע, אני מעמיד את הפיצוי בגין נזק לא ממוני על סך של **60,000** ₪.

<u>ניכויי המוסד לביטוח לאומי:</u>

94. אין חולק שיש לנכות מסכום הפיצוי את תגמולי המל"ל בסך **119,406** ₪ (כולל ריבית והצמדה).

<u>הערכת הנזקים</u>

95. מתקבלת הערכת הנזקים הבאה:

א.	הפסדי שכר לעבר בתוספת פנסיה -	**114,444** ₪
ב.	גריעה מכושר ההשתכרות בתוספת פנסיה -	**267,291** ₪
ג.	עזרת הזולת -	**35,000** ₪
ד.	הוצאות רפואיות -	**3,000** ₪
ה.	נזק לא ממוני -	**60,000** ₪
ו.	סה"כ	**479,735** ₪.

בניכוי אשם תורם (15%) -407,774 ₪.

בניכוי תגמולי המל"ל (119,406 ₪) - <u>288,368 ₪.</u>

<u>סוף דבר</u>

96. התביעה מתקבלת.

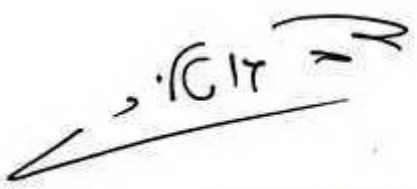
97. הנתבעת תשלם לתובע סך של **288,368** ₪, בצירוף הוצאות משפט בשיעור **8,030** ₪ וכן בשכר טרחת עורך דין התובע, בשיעור 20% מהסכום שנפסק בצירוף מע"מ.

98. הסכומים שנפסקו לעיל ישולמו בתוך 30 יום מהיום, אחרת יישאו הפרשי הצמדה וריבית כדין.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 60 יום.

פסק הדין מותר בפרסום, שעה שהוא אינו כולל פרטים מזהים של התובעת.

ניתן היום, ב' סיוון תשפ"א, 13 מאי 2021, בהעדר הצדדים.

דב גוטליב, שופט